

УДК 001.891

**THE RURAL POPULATION OF UKRAINE IN PRESERVATION
CULTURAL HERITAGE (1918 - 1991): REVIEW OF LITERATURE AND
SOURCES AND FORMATION OF A DOCTORAL PROJECT AVENUE****СІЛЬСЬКЕ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ В ЗБЕРЕЖЕННІ
КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ (1918 – 1991): ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ І ДЖЕРЕЛ ТА
ФОРМУВАННЯ ПРОСПЕКТУ ДОКТОРСЬКОГО ПРОЕКТУ****Mykhaylyuk V.P. / Михайлюк В.П.***d.hist.s., prof. / д.іст.н., проф..*

ORCID: 0000-0002-8458-0617

Makarov M.V./Макаров М.В.*postgraduate/aspirant.**Department of History, Archeology and Tourism of the Faculty of Law**Кафедри історії, археології та туризму юридичного факультету**Volodymyr Dahl East Ukrainian National University:**17 John Paul II St., Kyiv, 01042**Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля:**вул. Іоанна Павла II, 17, м. Київ, 01042*

Анотація. У статті розглянута методика розробки докторського Проекту з історії. Метою статті передбачено проведення огляду опублікованої літератури й джерел, що є необхідним для визначення попереднього плану опрацювання докторського Проекту та передумовою формулювання вузлових питань для оформлення розділів майбутньої дисертаційної роботи. Виклад матеріалу авторами поданий у вигляді та з використанням стилю формування план-проспекту роботи над науковою працею. Вступ охоплює основоположні державні матеріали, що покладаються у ціль та зміст докторського проекту. Це аналітичні записки 2015 – 2023 років до державних органів з приводу охорони та збереження культурної спадщини України, включно створюваною і сільським населенням держави. Послідовно обґрунтовані історіографічна та змістовна складові вузлових питань майбутньої дисертації, що розглядаються як розділи.

З питання другого розділу – «Сільське населення як носій автентичної культури: історико-соціальний аналіз» – рекомендовані монографії, авторами яких є М.Ю. Козаченко, Ю.В. Коновалюк, В.І. Малярєнко, О.Л. Скоропадська, П.М. Тригуб, О.І. Чемерис.

Р.В. Васильченко, Л.П. Горбань, І.Г. Шпак своїми працями сприяли виробленню загальних рекомендації по третьому розділу – «Виклики збереженню автентичності в умовах політичних змін».

Відповідно, загальні підходи до висвітлення четвертого розділу «Сільські громади – осередки культурного відродження», містяться в монографічних роботах, авторами яких є: С.А. Довгань, О.Ю. Калініченко, М.М. Руденко.

Ключові слова: методика розробки план-проспекту дисертації, культурна спадщина України, огляд опублікованої літератури й джерел, сільське населення, автентичність, національна ідея, автори досліджень М.Ю. Козаченко, Ю.В. Коновалюк, В.І. Малярєнко, О.Л. Скоропадська, П.М. Тригуб, О.І. Чемерис, Р.В. Васильченко, Л.П. Горбань, І.Г. Шпак, С.А. Довгань, О.Ю. Калініченко, М.М. Руденко.

Вступ.

Важливим змістом освітньої та наукової діяльності вищих навчальних закладів є процес підготовки висококваліфікованих фахівців в аспірантурі, який завершується представленням здобувачами підготованого за період перебування в аспірантурі докторського проекту та прилюдний захист його положень. Це

вихідний посил до написання статті авторами, які визначили її головною метою та завданнями провести огляд та аналіз опублікованої літератури з проблеми, визначити на її основі вузлові проблеми та сформулювати план дослідження. Це є свого роду основа для утворення план-проспекту підготовки дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук зі спеціальності 07.00.01 – Історія України. Робоча назва теми проекту сформульована у виразі: «Сільське населення України у збереженні культурної спадщини (1918 – 1991 рр.)». Використовуваний досвід представляється підсумком і складає саму статтю.

Автори, при підготовці статті, враховували наукові надбання попередників і при викладі у разі їх використання обов'язково посилалися на них.

У цьому контексті важливо, по-перше, вказати на напрацювання доробок науково-методичної спрямованості у галузі організації наукових досліджень з гуманітарних, суспільних та історичних наук, які використовувалися авторами. Серед них особлива увага приділялася працям О.М. Бута [1], С.Е. Вожинського й Т.І. Щербак [2] та Г.Г. Кривчика [3]. Вони містять виклад положень з методики та організації наукових досліджень, висвітлюють основні загальнонаукові методи дослідження в історичних науках, та надають методичні рекомендації з підготовки кваліфікаційна робота з історії.

По-друге, загальна наукова література, що за своєю тематикою досить дотична до теми докторського проекту. Серед її авторів науковці Т.Г. Боряк, Р.В. Васильченко, В.В. Мічула, М.М. Руденко, О.Б. Слущкий, П.М. Тригуб та ін. Їх доробки використані в статті, процитовані і наведена у прикінцевому списку.

Основний текст.

Підготовча робота та зміст вступу. Розпочинається шляхом загального ознайомлення з опублікованими джерелами та літературою, більшість з яких є в інтернеті.

Серед цих видань у першу чергу розглядалися публікації та документи загальнодержавного значення про роль, значимість та збереження культурної спадщини України.

У доробці «Культурна спадщина в контексті «Зводу пам'яток історії та культури України» (2015 р.) висвітлені актуальні проблеми вивчення і збереження пам'яток історії та культури України. Розглянуті наступні питання: а) досвід та актуальні проблеми здійснення охорони пам'яток в Україні; б) науково-теоретичні основи виявлення, відбору, класифікації, збереження та суспільного використання нерухомих пам'яток культурної спадщини України, серед яких важливе місце займають пам'ятки археології, історії, архітектури, містобудування, монументального мистецтва, науки і техніки; в) увага привернута збереженню української культурної спадщини не тільки в самому українському суспільстві, а й за кордоном; г) узагальнений досвід і означені проблеми підготовки «Зводу», організаційні і науково-методичні засади цього масштабного проекту в сфері культури, а також регіональні аспекти створення окремих томів видання [4].

Привертають увагу інформаційно-аналітичні матеріали до парламентських слухань «Стан, проблеми та перспективи охорони культурної спадщини в Україні» (автор – С. І. Кот, кандидат історичних наук, керівник Центру

досліджень історико-культурної спадщини України Інституту історії України НАН України), датовані 18 квітня 2018 р. У матеріалах викладені змістовні тези про стан сучасного законодавства про охорону пам'яток та управління у сфері охорони культурної спадщини; визначені пам'ятки України у Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Особлива увага приділена відновленню втрачених пам'яток історії та культури України, проблемам збереження пам'яток культури, переданих у користування релігійним громадам, долі пам'яток культури на тимчасово окупованих територіях АР Крим та м. Севастополя, окремих районів Донецької і Луганської областей. Значна увага приділена висновкам та рекомендаціям [5].

В аналітичній доповіді «Культурна спадщина та національна безпека (2023 р.)» розглянуті питання захисту та збереження культурної спадщини України як складник забезпечення національної безпеки української держави. Визначено, по-перше, що матеріальні та нематеріальні культурні цінності є однією з ключових основ дальшого процесу єднання, консолідації українського суспільства та формування спільної національної історичної пам'яті, зокрема щодо російсько-української війни. По-друге, розглянуто підходи ЄС, НАТО, ООН до пріоритетів політики захисту культурної спадщини та, відповідно, напрями для української держави в політиці захисту матеріальних і нематеріальних цінностей у контексті європейської, євроатлантичної інтеграції. По-третє, наголошено на проблемах захисту культурної спадщини України під час російсько-української війни: основних порушеннях з боку Росії та окупаційної влади; притягненні в майбутньому до відповідальності РФ та російських військових за воєнні злочини – знищення, незаконне вивезення культурних цінностей [6].

Практична частина означених питань знайшла місце у навчальному посібнику для студентів вищих навчальних закладів Л.М. Хрящевської «Охорона та збереження пам'яток історії та культури». Він викладений доступним чином, забезпечує легку засвоюваність матеріалу та повне вивчення при своєму використанні всього програмного матеріалу.

У посібнику: а) розглядається нормативно-правова база з дисципліни: Закон України «Про охорону культурної спадщини», Положення про порядок визначення наукових об'єктів, що становлять національне надбання, Положення про державну реєстрацію, перереєстрацію та облік музеїв, архівів, які призначені для вивчення, збереження і використання пам'яток природи, матеріальної та духовної культури, а також залучення громадян до надбань національної та світової історико-культурної спадщини; б) досліджуються правові, організаційні, соціальні та економічні відносини у сфері охорони культурної спадщини. а) розглядається нормативно-правова база з дисципліни: Закон України «Про охорону культурної спадщини», Положення про порядок визначення наукових об'єктів, що становлять національне надбання, Положення про державну реєстрацію, перереєстрацію та облік музеїв, архівів, які призначені для вивчення, збереження і використання пам'яток природи, матеріальної та духовної культури, а також залучення громадян до надбань національної та світової історико-культурної спадщини [7].

Обґрунтування актуальності дослідження базується насамперед на показі значення автентичної історико-культурної спадщини для національної ідентичності та розкриттю особливого внеску сільського населення у збереження традицій і культури. Звідсіля створюються умови для формулювання мети і завдань майбутньої наукової роботи, що визначають необхідність дослідити роль сільського населення у збереженні культурної спадщини України, та окреслюється періодизація та географічні межі вивчення.

Усі перелічені елементи носять попередній характер і будуть корегуватися у процесі поступового опрацювання матеріалів.

Автори вважають, що вибір теми та сам процес її розробки характеризується значною актуальністю. Це обумовлюється, по-перше, тими питаннями, що визначені як чернетки розділи (підрозділи) для опрацювання і виголошують змістовну сутність напрямків та шляхів висвітлення самої проблеми, яка є тісно пов'язаною в теоретичному плані з українською національною ідеєю, менталітетом, мовою та іншим духовними та матеріальними складовими культурної спадщини України. По-друге, посилюється війною, що розв'язана путінською росією і прямо спрямована на розгром та знищення української культурної спадщини. По-третє, визначений авторами сам головний, у широкому розумінні слів, «виконавець»-селянин, і є нині прямим безпосереднім захисником культурних надбань та має багатий досвід й використовує його для збереження спадщини.

Розробка структури та змісту основної частини роботи, що, як правило визначається наявністю трьох-чотирьох розділів.

Перший розділ будується на основі розгляду історіографії проблеми, характеристики джерельної бази та методології й методів проведення дослідження.

Історіографія теми дослідження являє собою один із найважливіших складових докторського проекту. При її опрацюванні буде використаний поділ усіх наукових доробок на дві групи по періоду їх оприлюднення: радянський – до 1991 року, та часів сучасної Незалежної України. Він буде у докторському Проекті включати документи державних та представницьких органів влади, наукові публікації, що близькі до проблеми проекту від монографій та статей до тез тощо і виявляти малодосліджені аспекти.

Джерельна база дослідження повинна складати архівні матеріали, етнографічні записи, усні свідчення тощо.

Методології й методів виконання загалом визначають теоретико-наукову спрямованість докторського проекту на основі загальних та спеціальних методологічних принципів, та визначають практичні способи й форми виконання дослідницької роботи. Саме вони характеризують науковість, об'єктивність тощо для отримання повноцінних практично-значимих висновків.

В історіографічному огляді серед досліджень першого періоду виокремимо для прикладу дві доробки. Це, праця О.О. Михайлова «Культурний розвиток українського села в роки соціалістичного будівництва (1929–1941 рр.)». У монографії аналізується процес культурного розвитку сільських територій в умовах соціалістичного будівництва, зокрема діяльність культурно-освітніх

установ та вплив ідеології на сільське населення[8].

Друге видання, теж монографія, належить О.Б. Слуцькому, та має назву «Культурно-освітня робота в українському селі наприкінці 20-х – на початку 30-х років ХХ століття» досліджує діяльність культурно-освітніх установ на селі в період колективізації та індустріалізації, а також вплив цих процесів на культурне життя сільських громад [9].

Ці та інші роботи першого періоду, навіть з різних за темою загальної проблеми формування та збереження культурної спадщини України, видані у 1963 році, все ще переважно мають недоліки, що притаманні панувальній у суспільстві тогочасної комуністичній ідеології.

Нові підходи, об'єктивної вже історії, простежуються в наукових працях істориків України сучасного періоду.

Знов таки для прикладу наведемо дисертаційну роботу Н.Л. Коваленко Н.Л. «Соціально-економічний та культурний розвиток українського села наприкінці 1943 – першої половини 1953 рр. (на матеріалах Житомирської області)». У дисертації на сторінках 190-195 повною мірою стверджується, що «... характерною рисою діяльності всіх культурно-просвітницьких установ в умовах тоталітарної системи стала її надмірна політизація та ідеологізація, що також проявлялося і на Житомирщині.... Однією з основних форм культурного відпочинку на селі був перегляд кінофільмів, які показували за допомогою застарілих кінопересувов. ...Поширеними в регіоні у той час залишалися позаклубні форми проведення дозвілля: вечорниці, прогулянки вулицями під гармошку, посиденьки біля водоймища... В сільських оселях області радіо з'явилося лише в 1953 р. ... Електрифікація сільської місцевості відбувалася погано....У зв'язку з нестачею шкільних приміщень та працею підлітків у колгоспах і на виробництві, в селах області запроваджувалося дво- та навіть трьохзмінне навчання... У початкових, неповносередніх та середніх сільських школах з недостатньою наповненістю учнями, класи зводили в комплекти. Гострим залишалося питання відсутності належної навчально-матеріальної бази, що призводило до погіршення якості навчання. Проблему забезпечення шкіл вчителями намагалися вирішити шляхом організації короткотермінових педагогічних курсів, мережі заочної освіти. ...Не забезпечувалося повною мірою й виконання закону про загальнообов'язкове навчання. Частина учнів не відвідувала школу через складний матеріальний стан, відсутність одягу і взуття, погодні умови, сезонне бездоріжжя тощо. Невирішеним в умовах відбудови залишалося питання організації навчання в селах дітей з фізичними і розумовими вадами та сиріт. Обмежене фінансування призводило до недостатнього розвитку сільської освітньої мережі області, а її оснащеність відставала від тогочасних потреб» [10].

Ця робота захищена у 2017 році і демонструє сучасні підходи до підготовки докторського проекту, з нею можна ознайомитися за посиланням у списку літератури до цієї статті.

Процес подальшої роботи з джерелами та літературою науково-дослідницького характеру попередників допоможе визначити наукову новизну та практичну значущість власного дослідження, якому будуть притаманні два

важливих складових елементи – внесок у збереження історичної пам'яті та популяризація культурної спадщини.

При цьому вважаємо за необхідне звернути увагу на дві важливі обставини.

По-перше, необхідно взяти за правило обов'язкове вивчення загальних положень сучасної теоретико-методологічної літератури, зокрема праць, авторами яких є відомі науковці Т.Г. Боряк [11], Ю.О. Пироженко [12] та В.М. Терещенко [13].

По-друге, при опрацюванні історіографічного підрозділу Проекту особливу увагу приділити аналізу авторефератів дисертацій за темами, що дотичні оголошеній авторами даної статті. Це буде сприяти більш конкретно-значимій роботі по визначенню актуальності, виявленню недосліджених питань та практичного власного наукового внеску в розробку проблеми.

Автореферати можуть бути доступні в архівах або бібліотеках. Ми рекомендуємо звернутися до таких ресурсів: **Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського**: має велику колекцію дисертацій та авторефератів, доступних для ознайомлення; **Українська бібліотека імені М. Максимовича**: зберігає наукові праці, включаючи дисертації; **Електронний каталог Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського**: можна здійснити пошук за ключовими словами, такими як «культурне будівництво на селі», «сільська інтелігенція», «культурна спадщина України» та аналогічних похідних; **Регіональні університетські бібліотеки**: можуть мати відповідні дисертації в своїх фондах; **Електронні бази даних**: такі платформи, як «Український індекс наукового цитування» (UkrSCI) або «Наукова електронна бібліотека України» (eLIBRARY), можуть містити електронні версії дисертацій та авторефератів. В них також для більш детального пошуку рекомендується використовувати ключові слова та фрази, пов'язані з темою, у пошукових системах цих ресурсів.

Другий та третій і четвертий розділи містять матеріали, що органічно-послідовно розкривають процес реалізації мети та завдань дисертаційного дослідження – дикторського Проекту.

У зв'язку з цим намічені питання, що становлять сутність та можливу попередню назву майбутніх розділів дисертаційного напрацювання.

1) «Сільське населення як носій автентичної культури: історико-соціальний аналіз». Його розкриття можливо розпочати та провадити з розгляду та обґрунтування цілого ряду тез, що містять загальні підходи та приклади про:

соціальну структуру села як основи збереження культури через родинні традиції, які у сільських громадах слугували основним засобом передачі знань та практик між поколіннями;

етнокультурні особливості сільської громади, які функціонували як природні осередки збереження автентичної культури через святкування традиційних обрядів, дотримання звичаїв та народної етики;

родинної пам'яті у підтримці культурних цінностей; родинна пам'ять виступає архівом для збереження фольклору, ремесел і знань про родовід, а усні історії про життя предків допомагали зберігати етнокультурну самобутність;

збереження народної творчості та ремесел і про народні ремесла як форму культурного самовираження. Зокрема, такі як вишивка, гончарство, різьбярство, були невід'ємною частиною сільського життя, зберігаючи національні особливості кожного регіону;

роль жінок у збереженні культурної спадщини. Жінки виступали головними носіями традицій у ремеслах і фольклорі, передаючи знання через родинні зв'язки;

фольклор як невід'ємний елемент сільського життя, про усну народну творчість (пісні, казки, прислів'я) сприяють передачі традицій і формуванню місцевої ідентичності;

фольклорно-ремісничі фестивалі як платформи збереження традицій, Розкривається тезою про те, що сільські громади через локальні свята відновлювали втрачені ремісничі практики та народні обряди.

Примітка до питання 1): Загальні підходи до висвітлення містяться в монографічних роботах, авторами яких є: М.Ю. Козаченко [14], Ю.В. Коновалюк [15], В.І. Маляренко [16], О.Л. Скоропадська [17], П.М. Тригуб [18], О.І. Чемерис [19],

2) «Виклики збереженню автентичності в умовах політичних змін» розкривається у таких тезах про:

політику радянської влади щодо культурної спадщини, зокрема про те, що колективізація та індустріалізація суттєво вплинули на сільське життя, зменшуючи роль традиційного господарства та культури;

ідеологізацію культури в радянський період, про те, що традиційні обряди та звичаї замінялися ідеологічними святами, такими як День колгоспника або Жовтневі свята;

спротив традицій радянській ідеології, про те, що попри тиск влади, сільські родини зберігали традиційні практики у прихованій формі (приватні свята, родинні обряди);

зв'язок між сільською та міською культурами; так, унаслідок масових міграцій, спричинених індустріалізацією, елементи сільської культури потрапляли до міського середовища, але втрачали автентичність.

Примітка до питання 2): Загальні підходи до висвітлення містяться в монографічних роботах, авторами яких є: Р.В. Васильченко [20], Л.П. Горбань [21], І.Г. Шпак [22].

3) «Сільські громади – осередки культурного відродження», як питання. може формуватися наступними тезами про:

- роль сільської інтелігенції у відродженні традицій: сільська інтелігенція, зокрема вчителі та працівники культури, організовувала фольклорні колективи, майстер-класи з ремесел і тематичні виставки та у своїй діяльності зберігали місцеві пісні та обряди, записуючи виконання їх на фестивалях; роль фольклорних фестивалів як форми популяризації культури; майже хрестоматійними та по всій Україні у 60-ті – 80-ті роки розповсюдженими і підтриманими ставали приклади фестивалів типу «Червона рута» і набували чинності були важливими подіями для відновлення національної ідентичності;

- внесок сільських громад у створення локальних музеїв у пізнюорядянський період у багатьох селах України на основі новоутворення або поновлення та реорганізації краєзнавчих музеїв, де зберігали предмети побуту, ремісничі вироби та фольклорні записи;
- підсилення ролі сільських громад у загальноукраїнських культурних процесах у зв'язку з підвищеним інтересом до національної ідентичності шляхом участі у створенні міжрегіональних культурних об'єднань.

Примітка до питання 3): Загальні підходи до висвітлення містяться в монографічних роботах, авторами яких є: С.А. Довгань [23], О.Ю. Калініченко [24], М.М. Руденко [25].

Додатково можлива постановка та вирішення питання про зарубіжний досвід формування та збереження культурної спадщини. У цьому сенсі є свої започаткування. Зокрема, у 2008 році світ побачила стаття дослідниці Н. Зіневич. Вона опублікована у журналі «Університет» і розповідає про проблеми збереження культурної спадщини в країнах Європи, зосереджуючись при цьому на молдавському досвіді [26].

У 2023 році відомий науковець, докторка наук Л. Сліпчишин більш докладно висвітлила цю ж проблему у статті «Сучасні підходи до збереження культурної спадщини: Зарубіжний досвід». У науковій доробці, по-перше, розглянуто сучасні підходи до збереження культурної спадщини, серед яких виокремлено ті, що є ефективними для використання в освітньому процесі. По-друге, на прикладі Японії показано основні орієнтири, використані державою для формування неперервного міжпоколіннього зв'язку, який є фундаментальним поняттям для збереження самотності японської культури. По-третє, узагальнені результати унікальних проєктів щодо збереження спадщини народних ремесел в Португалії та культурної нематеріальної спадщини фахівців, що завершили професійну кар'єру. По-четверте, зроблено висновок про важливість використання у цьому процесі можливостей цифровізації, яка дозволяє сучасними способами вивчити, зберегти і популяризувати культурну спадщину, перетворити її в новий дидактичний ресурс [27].

Вочевидь, підняті авторками проблема будуть мати велике значення не тільки для українських науковців, а в більшій мірі також для представників державних та самоврядних органів влади і управління.

Висновки

У статті, що підготована з використанням стилю складання план-конспекту, були розглянуті джерела та література, що становлять частину історіографічного лгляду та містять деякі орієнтири для виявлення малодосліджених питань та проведення дискусій при обговоренні дисертаційної роботи обо окремих її розділів на різних етапах, що передують захисту і на захисті.

Значна увага приділена прив'язці праць відомих науковців з дотичних загальних проблем та визначена їх значимість до розглядаємих у статті проблем.

Надаються матеріали та частково висвітлюється процес окремих видів роботи для опрацювання тих чи інших положень дисертаційного проєкту та намічаються аспекти малодосліджених питань у цілому по визначених питаннях.

Література:

1. Бут О. М. Методичні рекомендації з навчальної дисципліни «Методологія та організація наукового дослідження. Кваліфікаційна робота з історії». Електронне видання. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2021. 32 с.
2. Методика та організація наукових досліджень : Навч. посіб. / С. Е. Важинський, Т. І. Щербак. – Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. – 260 с.
3. Кривчик Г. Г. Основні загальнонаукові методи дослідження в історичних науках / Г. Г. Кривчик // Науково-теоретичний альманах «Грані». – 2017. – Т. 20. – № 12. – С. 55-61.
4. Культурна спадщина в контексті «Зводу пам'яток історії та культури України» / Кот С.І. (відповідальний редактор), Денисенко Г.Г., Івакін Г.Ю., Катаргіна Т.І., Ковпаненко Н.Г., Скрипник П.І., Тимофієнко В.І., Титова О.М., Федорова Л.Д. — К.: Інститут історії України, 2015. — 486 с.
5. Про стан збереження культурної спадщини України (Інформаційно-аналітичні матеріали до парламентських слухань «Стан, проблеми та перспективи охорони культурної спадщини в Україні» 18 квітня 2018 р.) — К.: Інститут історії України, 2018. — 42 с. — <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi58/0042618.pdf>.
6. Культурна спадщина та національна безпека : аналіт. доп. / [В. Потапенко, Ю. Тищенко, Ю. Каплан та ін.] ; за ред. В. Потапенка. – Київ : НІСД, 2023. – 58 с. – <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2023.08>.
7. Охорона та збереження пам'яток історії та культури: Навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти / Автор-укладач: Хрящевська Л. М. – Миколаїв: Видавничий дім «Гельветика», 2019. – 206 с.
8. Михайлов О.О. Культурний розвиток українського села в роки соціалістичного будівництва (1929–1941 рр.): монографія – Київ: Наукова думка, 1963. С. 5-18, 95-97.
9. Слущкий О.Б. Культурно-освітня робота в українському селі наприкінці 20-х – на початку 30-х років ХХ століття: монографія. Київ: Наукова думка, 1963. 159 с.
10. Коваленко Н.Л. Соціально-економічний та культурний розвиток українського села наприкінці 1943 – першої половини 1953 рр. (на матеріалах Житомирської області) : дис.... канл. іст. наук : 07.00.01 / Житомирський державний університет імені Івана Франка. Національний університет «Острозька академія». Житомир, 2017. 261 с. URL https://www.oa.edu.ua/doc/dis/kov_A.pdf (дата звернення 07 липня 2024 року).
11. Боряк Т. Г. Культурна спадщина України: сучасні виклики та перспективи. – Київ: Інститут культурології НАН України, 2022.
12. Пироженко Ю. О. Етнокультурна ідентичність українського села: монографія. – Харків: ХНУ ім. Каразіна, 2020.
13. Терещенко В. М. Методологія збереження нематеріальної спадщини в сільській місцевості. – Полтава: Видавництво ПНПУ, 2019.
14. Козаченко М. Ю. Традиційне гончарство та вишивка як форми автентичної культури. – Полтава: Вид-во Полтавського національного

педуніверситету, 2023.

15. Коновалюк Ю. В. Соціальна структура села в Україні у XX столітті: проблеми і виклики. – Київ: Інститут історії України, 2018.

16. Маляренко В. І. Народні ремесла України: традиції та сучасність. – Чернігів: Вид-во ЧНУ, 2019.

17. Скоропадська О. Л. Фольклор сільських громад України у XX столітті. – Київ: Видавництво "Критика", 2022.

18. Тригуб П. М. Історико-культурні особливості українського села. – Харків: Видавництво ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2020.

19. Чемерис О. І. Родинна пам'ять як елемент сільської культури: монографія. – Львів: Видавництво ЛНУ, 2021.

20. Васильченко Р. В. Політика радянської влади щодо культурної спадщини: монографія. – Київ: НАН України, 2020.

21. Горбань Л. П. Опір сільського населення колективізації: культурний аспект. – Харків: Видавництво РАН, 2022.

22. Шпак І. Г. Ідеологізація культури сільських громад у радянський період. – Дніпро: Видавництво ДНУ, 2021.

23. Довгань С. А. Фольклорні фестивалі та традиції села в пізньорадянський період. – Львів: ЛНУ, 2021.

24. Калініченко О. Ю. Роль сільської інтелігенції у збереженні культурної спадщини. – Одеса: ОНУ ім. І. І. Мечникова, 2023.

25. Руденко М. М. Відродження традицій у пізньорадянський період: на прикладі сільських громад. – Київ: Вид-во "Академія", 2022.

26. Зіневич Н. Проблеми збереження культурної спадщини в країнах Європи. *Університет. Історія. Філософія. Філологія. Періодичне видання. Листопад-грудень*. Київ, 2008. С.80-85.

27. Сліпчишин Л.В. Сучасні підходи до збереження культурної спадщини: Зарубіжний досвід. *Актуальність збереження культурної спадщини України : зб. наук. ст. / [упор. Сліпчишин Л. В.]*. Львів : СПОЛОМ, 2023. С. 31-39.

References.

1. But O. M. Metodychni rekomendatsiyi z navchal'noyi dystsypliny «Metodolohiya ta orhanizatsiya naukovooho doslidzhennya. Kvalifikatsiyna robota z istoriyi». Elektronne vydannya. Vinnytsya: DonNU imeni Vasylya Stusa, 2021. 32 s.

2. Metodyka ta orhanizatsiya naukovykh doslidzhen' : Navch. posib. / S. E. Vazhyns'ky, T I. Shcherbak. – Sumy: SumDPU imeni A. S. Makarenka, 2016. – 260 s.

3. Kryvchyk H. H. Osnovni zahal'nonaukovi metody doslidzhennya v istorychnykh naukakh / H. H. Kryvchyk // Naukovo-teoretychnyy al'manakh «Hrani». – 2017. – T. 20. – № 12. – S. 55-61.

4. Kul'turna spadshchyna v konteksti «Zvodu pam'yatok istoriyi ta kul'tury Ukrayiny» / Kot S.I. (vidpovidal'nyy redaktor), Denysenko H.H., Ivakin H.YU., Katarhina T.I., Kovpanenko N.H., Skrypnyk P.I., Tymofiyenko V.I., Tytova O.M., Fedorova L.D. — K.: Instytut istoriyi Ukrayiny, 2015. — 486 s.

5. Pro stan zberezheniya kul'turnoyi spadshchyny Ukrayiny (Informatsiyno-analitychni materialy do parlament's'kykh slukhan' «Stan, problemy ta perspektyvy okhorony kul'turnoyi spadshchyny v Ukrayini» 18 kvitnya 2018 r.) — K.: Instytut istoriyi Ukrayiny, 2018. — 42 s. - <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi58/0042618.pdf>.

6. Kul'turna spadshchyna ta natsional'na bezpeka : analit. dop. / [V. Potapenko, YU.

Tyshchenko, YU. Kaplan ta in.] ; za red. V. Potapenko. – Kyiv : NISD, 2023. – 58 c. – <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2023.08>.

7. Okhorona ta zberezheniya pam'yatok istoriyi ta kul'tury: Navchal'nyy posibnyk dlya studentiv zakladiv vyshchoyi osvity / Avtor-ukladach: Khryashchevs'ka L. M. – Mykolayiv: Vydavnychyy dim «Hel'vetyka», 2019. – 206 s.

8. Mykhaylov O.O. Kul'turnyy rozvytok ukrayins'koho sela v roky sotsialistychnoho budivnytstva (1929–1941 rr.): monohrafiya – Kyiv: Naukova dumka, 1963. S. 5-18, 95-97.

9. Sluts'kyi O.B. Kul'turno-osvitnya robota v ukrayins'komu seli naprykintsi 20-kh – na pochatku 30-kh rokiv KHKH stolittya: monohrafiya. Kyiv: Naukova dumka, 1963. 159 s.

10. Kovalenko N.L. Sotsial'no-ekonomichnyy ta kul'turnyy rozvytok ukrayins'koho sela naprykintsi 1943 – pershoi polovyny 1953 rr. (na materialakh Zhytomyrs'koyi oblasti) : dys.... kanl. ist. nauk : 07.00.01 / Zhytomyrs'kyi derzhavnyy universytet imeni Ivana Franka. Natsional'nyy universytet «Ostroz'ka akademiya». Zhytomyr, 2017. 261 s. URL https://www.oa.edu.ua/doc/dis/kov_A.pdf (data zvernennya 07 lypnya 2024 roku).

11. Boryak T. H. Kul'turna spadshchyna Ukrayiny: suchasni vyklyky ta perspektyvy. – Kyiv: Instytut kul'turolohiyi NAN Ukrayiny, 2022.

12. Pyroshenko YU. O. Etnokul'turna identychnist' ukrayins'koho sela: monohrafiya. – Kharkiv: KHNU im. Karazina, 2020.

13. Tereshchenko V. M. Metodolohiya zberezheniya nematerial'noyi spadshchyny v sil's'kiy mistsevoli. – Poltava: Vydavnytstvo PNP, 2019.

14. Kozachenko M. YU. Tradytsiyne honcharstvo ta vyshyvka yak formy avtentychnoyi kul'tury. – Poltava: Vyd-vo Poltavs'koho natsional'noho peduniversytetu, 2023.

15. Konovalyuk YU. V. Sotsial'na struktura sela v Ukraini u KHKH stolitti: problemy i vyklyky. – Kyiv: Instytut istoriyi Ukrayiny, 2018.

16. Malyarenko V. I. Narodni remesla Ukrayiny: tradytsiyi ta suchasnist'. – Chernihiv: Vyd-vo CHNU, 2019.

17. Skoropads'ka O. L. Fol'klor sil's'kykh hromad Ukrayiny u KHKH stolitti. – Kyiv: Vydavnytstvo "Krytyka", 2022.

18. Tryhub P. M. Istoryko-kul'turni osoblyvosti ukrayins'koho sela. – Kharkiv: Vydavnytstvo KHNU im. V.N. Karazina, 2020.

19. Chemerys O. I. Rodynna pam'yat' yak element sil's'koyi kul'tury: monohrafiya. – L'viv: Vydavnytstvo LNU, 2021.

20. Vasyl'chenko R. V. Polityka radyans'koyi vlady shchodo kul'turnoyi spadshchyny: monohrafiya. – Kyiv: NAN Ukrayiny, 2020.

21. Horban' L. P. Opir sil's'koho naselennya kolektyvizatsiyi: kul'turnyy aspekt. – Kharkiv: Vydavnytstvo RAN, 2022.

22. Shpak I. H. Ideolohizatsiya kul'tury sil's'kykh hromad u radyans'kyy period. – Dnipro: Vydavnytstvo DNU, 2021.

23. Dovhan' S. A. Fol'klorni festyvali ta tradytsiyi sela v pizn'oradyans'kyy period. – L'viv: LNU, 2021.

24. Kalinichenko O. YU. Rol' sil's'koyi intelihentsiyi u zberezheni kul'turnoyi spadshchyny. – Odesa: ONU im. I. I. Mechnykova, 2023.

25. Rudenko M. M. Vidrodzhennya tradytsiy u pizn'oradyans'kyy period: na prykladi sil's'kykh hromad. – Kyiv: Vyd-vo "Akademiya", 2022.

26. Zinevich N. Problemy zberezheniya kul'turnoyi spadshchyny v krayinakh Yevropy. Universytet. Istoriya. Filosofiya. Filolohiya. Periodychnye vydannya. Lystopad-hruden'. Kyiv, 2008. S.80-85.

27. Slipchyshyn L.V. Suchasni pidkhody do zberezheniya kul'turnoyi spadshchyny: Zarubizhnyy dosvid. Aktual'nist' zberezheniya kul'turnoyi spadshchyny Ukrayiny : zb. nauk. st. / [upor. Slipchyshyn L. V.]. L'viv : SPOLOM, 2023. S. 31-39.

Abstract. The article deals with the method of development of a doctoral project on history. The purpose of the article provides for a review of published literature and sources, which is necessary to determine the preliminary plan of processing a doctoral project and a prerequisite for formulating nodal issues for the design of sections of future dissertation work. The presentation of the material by the authors is presented in the form and use of the style of formation of a plan-prospectus of work on scientific work. The introduction covers the fundamental state materials that rely in the purpose and content of the doctoral project. These are analytical notes of 2015 - 2023 to the state bodies regarding the protection and preservation of the cultural heritage of Ukraine, including the state created and rural population. The historiographical and meaningful components of the nodal issues of the future dissertation, which are considered as sections, are consistently substantiated.

On the question of the second section-"Rural population as a carrier of authentic culture: historical and social analysis"-the recommended monographs, the authors of which are M.Yu. Kozachenko, Yu.V. Konovalyuk], V.I. Malyarenko, OL Skoropadskaya, P.M. Trigub, OI Chemeris.

RV Vasylchenko, L.P. Gorban, I.G. The starlings contributed to the development of general recommendations in the third section - "Challenges to preserve authenticity in the conditions of political changes".

Accordingly, the general approaches to the coverage of the fourth section "Rural Communities - Cells of Cultural Renaissance", contained in monographic works, whose authors are: c, a. Dovgan, O.Yu. Kalinichenko, M.M. Rudenko.

Key words: Methods of development of the dissertation plan, cultural heritage of Ukraine, review of published literature and sources, rural population, development, authenticity, national idea, authors of research M.Yu. Kozachenko, Yu.V. Konovalyuk], V.I. Malyarenko, O.L Skoropadskaya, P.M. Trigub, O.I Chemeris, R.V. Vasylchenko, L.P. Gorban, I.G. W Shpak, C, A. Dovgan, O.Yu. Kalinichenko, M.M. Rudenko.

Стаття підготовлена в рамках Публікації окремим томом.
© Михайлюк В.П., Макаров М.В.